

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КОРИСТУВАННЯ ПЛЯЖАМИ

На сьогоднішній день надзвичайно актуальною є проблема безпешконого та безкоштовного доступу до місць масового відпочинку, зокрема пляжів. Це перш за все обумовлено недосконалістю законодавства в Україні в даній сфері, що проявляється у відсутності нормативно-правового акта, який би детально визначав правовий статус та регламентував правовий режим пляжів, повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування по нагляду і контролю у даній сфері, а також який би закріплював гарантії, які б забезпечували право громадян на вільне відвідування та користування пляжами. Дана проблема на практиці має своїм наслідком численні порушення прав осіб на природні об'єкти, гарантованих Основним Законом — Конституцією України.

Дослідження питань охорони й використання природних ресурсів здійснювали такі вчені-юристи: С. С. Алексеев, М. І. Васильєва, А. П. Гетьман, М. І. Палієнко, М. В. Шульга та ін.

У ст. 13 Конституції України зазначається, що «земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону» [1].

Також відповідно до ст. 1В Закону України «Про благоустрій населених пунктів» пляжі відносяться до територій загального користування [2]. Таким чином, правовий режим використання пляжів залежить від правового режиму земель загального користування.

У чинному законодавстві України міститься визначення поняття «пляж». Так, відповідно до ст. 1 Водного кодексу України пляжна зона — це прилегла до урізу води частина прибережної захисної смуги уздовж морів, навколо морських заток і лиманів з режимом обмеженої господарської діяльності [Б].

Щорічно приймаються нормативно-правові акти по впорядкуванню відвідування пляжів, перевірці обґрунтованості рішень по встановленню плати за користування ними, недопущенню встановлення споруд, що забороняють або обмежують доступ до даного об'єкта. Проблема зумовлена низкою чинників, як-то незадовільне функціонування системи земельних відносин, нечітке визначення статусу курортних територій державного й місцевого значення, невизначеність категорій земель оздоровчого й рекреаційного призначення, застарілість більшості гене-

ральних планів населених пунктів і детальних планів територій, відсутністю місцевих правил забудови населених пунктів [4, с. 1].

Також проблема вбачається в тому, що законодавство України з даного питання є недосконалим, не існує єдиної загальноприйнятої класифікації пляжів, що породжує безпідставне розмежування правових режимів їх використання і охорони; наряду із правом загального користування пляжем законодавство України виділяє також право його спеціального використання, тобто земельна ділянка під пляжем може бути передана у користування в порядку укладення договору оренди пляжної території, а орендарі часто зловживають своїми правами (перешкоджають у доступі до пляжу, порушуючи тим самим договір оренди); законодавство України не визначає порядок реалізації права загального землекористування, не конкретизує його [5, с. 3].

На підставі вищевикладеного, можна дійти висновку, що на сьогодні в Україні стан врегулювання відносин, пов'язаних з користуванням пляжами є незадовільним. Це проявляється у зловживанні правами однією особою, що в свою чергу порушує права та зачіпає охоронювані законом інтереси інших осіб. Тому існує необхідність прийняття нормативно-правового акта, яким би здійснювалась регламентація цього питання. Найбільш доречним могло б стати прийняття Закону України «Про пляжі в Україні». Розробка даного законодавчого акта має відбуватися з урахуванням позитивного досвіду інших держав у сфері регулювання користування пляжами. Мають бути досліджені недоліки та проблеми, що виникають на практиці в процесі застосування таких нормативно-правових актів. Прийняття закону «Про пляжі в Україні» надасть змогу заповнити прогалину у діючому законодавстві України, що має наслідком вдосконалення правового регулювання використання природних об'єктів. Зокрема, в такому законі слід надати поняття пляжу, класифікацію пляжів, визначити повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання відносин з приводу користування пляжами. Також необхідно передбачити гарантії прав громадян щодо користування природними об'єктами, зазначеними в Конституції України. Крім того, у законі мають бути наявні норми, які б встановлювали заходи відповідальності за порушення порядку користування пляжами. Прийняття такого нормативно-правового акта буде слугувати підставою для створення дієвого механізму правового регулювання відносин у даній сфері.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята 28 черв. 1996 р. // Відомості. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 6 верес. 2005 р. // Відомості. — 2005. — № 49. — Ст. 517.
3. Водний кодекс України : прийнятий 6 черв. 1995 р. // Відомості. — 1995. — № 24. — Ст. 189.

4. Аніємова Г. В. Проблеми користування пляжами за екологічним законодавством України: природно-правовий аспект / Г. В. Аніємова ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». — Харків, 2009. — 12 с.

5. Куліковський Д. М. Шляхи вирішення правових проблем користування пляжами в Україні / Д. М. Куліковський ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». — Харків, 2015. — 8 с.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Чумаченко І. Є.